

KONEC 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

VE VVP DĚDICE

Koncem 2. světové války prošla fronta Moravou. Dle plánu sovětského velení měla být v rámci Bratislavsko-Brněnské operace osvobozena i severní část vyškovského okresu – ta část, kde se dnes nachází VVP Dědice, ta část, ze které Němci udělali za okupace Truppen-Übungsplatz Wischau a vystěhovali z ní veškeré civilní obyvatelstvo.

Před dobítím Vyškova Rudou armádou 1. května 1945 byla ve dnech od 29. dubna až do 9. května 1945 bojová fronta mezi sovětskou a německou armádou na linii Německé Prusy (dnes Pustiměřské Prusy), Drysice, Brodek u Prostějova. Tyto obce a obce v dnešním VVP byly až do 9. května v rukou Němců. Zvláště Drysice byly poškozeny ruskou střelbou a bombardováním. Německé velení bylo znepokojeno nepříznivým vývojem v této oblasti a rychlým postupem sovětských vojsk, proto bylo rozhodnuto přesunout na ohroženou linii 19. tankovou divizi Hanoverskou, která v té době operovala v prostoru Moravské Ostravy. Úkolem této divize bylo podchytit a zpevnit německou obranu na tomto směru a současně provést zdrcující protiúder a za každou cenu udržet Vyškovskou bránu. 29. 4. 1945 ve 23 hodin byla tato divize již na svých pozicích v okolí obce Podivice. Velitelství divize v čele s generálmajorem Hansem Joachimem Deckertem bylo situováno v Podivicích v myslivně č. p. 1, spojovací uzel divize byl umístěn v hájence č. p. 74 (vedle strojovny zvané Kovárna). 30. 4. 1945 bylo v okolních lesích rozmístěno 50 děl, 12 baterií a německé zálohy. Tato německá děla pálila na sovětskou polní linii, hlavně mezi katastry Ivanovic na Hané, Drysice a Želče. Jednu skrytou baterii v lese poblíž Ferdinadska (na místě zvaném U sedmi bratří) zasáhli sověti dělostřeleckou palbou. Útok německé artilerie byl řízen z pozorovatelů umístěných nad Drysicemi. Mimo dělostřelectva bylo v lesích dnešního vojenského prostoru rozmístěno mnoho minometů a protiletectvých flaků, které byly ve stálé permanenci proti leteckým útokům sovětů. V lesích se do dnešní doby dochovalo množství krytů a zákopů, které zde Němci vybudovali pro svou obranu. Nesporným úspěchem 19. divize na této linii bylo úspěšné odrazení sovětského útoku poblíž Pustiměře dne 30. 4. 1945. Následně byl proveden protiútok, ten však již úspěšný nebyl.

Pamětníci uvádějí, že 7. května 1945 vezlo nákladní auto několik spoutaných německých poddůstojníků z fronty přes Zelenou Horu a Podivice na Ferdinadsko, kde byli v zahradě myslivny zastřeleni a tamtéž i pohřbeni – na křížích však měli napsáno, že padli! Rovněž se ví, že ve spojovacím uzlu v Podivicích byl těžce zraněn jeden nadporučík německé armády (stál u otevřeného okna, když na zahrádku dopadl granát, jehož střepina ho ranila na krku).

Brzy před svítáním 8. 5. 1945 začali Němci za neustávající prudké palby dělostřelectva pomalu ustupovat. Vojáci držící frontovou linii netušili, že se tak děje. Zbytky 19. obrněné divize ustoupily 9. 5. 1945 v časných ranních hodinách, a to na sever až severozápad. Úsměvné je, že v noci z 8. na 9. května vzbudil podivického hajného Martina Kalába prchající Němec otázkou: „Wo ist die kurzste Wege nach Prag?“ („Kde je odsud nejbližší cesta do Prahy?“)

Před ústupem zničili Němci 22 tanků, 154 nákladních vozidel, mnoho munice, zásoby potravin a věci, jež nakradli v moravských obcích. Obyvatelé se o několik dní později od sovětských vojáků dozvěděli, že byli téměř všichni zajati poblíž Boskovic při svém bezhlavém úprku před obávaným ruským zajetím! Den po německé kapitulaci projížděly osvobozenými obcemi motorizované oddíly rumunské armády. Byli to příslušníci 8. rumunské motorizované jezdecké divize. Téhož dne přešly Podivicemi směrem od Brodku ještě 3 roty Rudé armády, které pokračovaly směrem k Ferdinandsku. Následující dny po kapitulaci občané z okolních obcí přicházeli na bývalá stanoviště Němců a odnášeli si zbytky zásob a věcí, které tu po Němcích zůstaly a které se daly jakkoliv využít.

Těmito dny však trápení obyvatelstva kraje, okupací těžce zkoušeného, neskončilo. Všichni byli velice šťastní, že nadvláda „strachu a cí-záků“ je pryč, ale při návratu do svých vesniček našli spoušť: domy zchátralé, pobořené, vyrabované, vytrhané podlahy, dveře a okna pryč, někde z rodného domečku zůstala jen hromada sutin. Byly to trýznivé a smutné obrázky kdysi úhledných vesnic. Většina vysídlenců se ale nezalekla a po několika letech strádání byla odhodlána vrátit se zpět do hor, do svých rodných obcí. Jaké rozčarování tak musely způsobit zprávy o snaze staronového velitele voj. cvičiště plk. Veselého, který usiloval o ponechání vysídleného území v hranicích vojenského prostoru! Napětí a nejistota se znovu rozšířili mezi všemi vystěhovanými. Uklidnění napjaté situace zajistila směrnice Ministerstva národní obrany vydaná 29. května o následujícím znění:

Ministerstvo národní obrany oznamuje bývalým obyvatelům obcí, které byly zabrány a vyvlastněny Němci za jejich okupace českých zemí k rozšíření anebo k novému zřízení vojenských střelnic a výcvikových táborů, že hodlá pro své potřeby udržeti vojenské střelnice a výcvikové tábory všeobecně jen v tom rozsahu, v jakém byly roku 1938 používány tehdejší čs. vojenskou správou. Území obcí zabraná a vyvlastněná pro vojenské střelnice a výcvikové tábory v době německé okupace budou, až na obec Lipník u Milovic, Ministerstvem národní obrany uvolněna a jejich bývalí obyvatelé se mohou do nich vrátit. Návrat jejich řídí příslušné Okresní národní výbory.

Mohlo se zdát, že vše je v této věci jasně vyřízeno. Vysídlenci již dva měsíce těžce pracovali na obnově svých domovů, když se zvěsti o zachování rozšířeného území střelnice začaly šířit znovu. Představitelé vysídlených obcí si vynutili setkání s velitelem střelnice a se zástupci ONV ve Vyškově, aby učinili přítrž pochybnostem. Na tomto jednání plk. Veselý zdůrazňoval, že obce Lhota, Rychtářov, Studnice, Nové Sady a Podivice jsou nedílnou součástí střelnice, což bylo odůvodněno mimojiné existencí vojenských zařízení na jejich katastrálních územích. Zástupci vysídlenců samozřejmě nesouhlasili a odvolávali se na směrnice MNO, které jasně hovořily v jejich prospěch. I přesto se velitel střelnice odmítal vzdát Podivic, které ležely přímo uprostřed německé tankové střelnice. Vše bylo zachráněno jen díky podivickému rodákovi p. Karlu Pospíšilovi, řídicímu učiteli Ústavu hluchoněmých ve Valašském Meziříčí, který odjel do Prahy a zajistil díky svým známostem (byl příslušníkem čs. legií v Rusku) deputaci u gen. Bočka a gen. Ludvíka Svobody na Ministerstvu obrany. Definitivně bylo získáno potvrzení, že ministerstvo i nadále trvá na svých směrnicích a nemá žádných námitek, aby se obyvatelstvo všech vystěhovaných obcí navrátilo do svých domovů. Díky této zprávě se naplno rozvinul stavební ruch a do zimy byla většina stavení alespoň částečně obyvatelná.



Následky válečného ničení



Pplk. Jan Kašík a plk. Josef Morávek, významní důstojníci zapojení aktivně do vyškovské odbojové organizace Obrana národa



1. poválečný výbor ve Vyškově